

hunc modum venerationis et cultus Sanctorum aliquid obijcere solent Protestantes, quod alicujus momenti esse videatur, et qualecumque illud sit, alibi responsum est a nobis. In præsentî vero tacite rex objicit, Catholicam Ecclesiam immerito publice venerari aliquos homines vita functos, de quorum æterna felicitate sacræ Scripturæ auctoritate non constat, et ideo aut suam ecclesiam (quam catholicam nominare non audet; imo, velit, nolit, eam a Catholica distinguit) eorum tantum solemnitates servare, qui Scripturæ auctoritate Sancti esse leguntur. Et virtute hoc confirmat, quia alias exponuntur fideles periculo, ut eorum credulitas deludatur, hominem damnatum pro sancto adorando, quod videtur magnum absurdum, prudenti modo operandi contrarium. Ut autem illud periculum suadeat, adjungit, *in Sanctorum actis ac legendis quamplures nugæ esse conscriptas.*

7. *Satisfit objectioni regis, et Sanctos omnes ab Ecclesia approbatos colendos esse ostenditur.* — Verumtamen rex semper hæret in errore, nihil posse aut debere credi, nisi quod Scripturæ auctoritate immediate (ut dicam) seu proxime probari potest, quod esse contra eandem Scripturam, et contra Ecclesiæ auctoritatem in eadem Scriptura confirmatam, in superioribus abunde satis ostensum est. Et in præsentî sufficienter probari potest exemplo Innocentium ab Herode interfectorum, quos sanctificatos per mortem fuisse, et nunc cum Christo regnare, Scripturæ quidem auctoritate probari non potest; et nihilominus auctoritate Ecclesiæ nixi, sine ullo periculo aut falsitate illos colimus, ut recte tradit Augustinus, lib. 3 de Libero arbit., c. 23, et lib. 2 de Symbolo ad Catech., c. 5, et lib. 3, c. 4, et in Sermonibus de Innocentibus, qui sunt sermones 8 et 9 de Sanctis; et Origenes, homil. 3, in diversos, circa finem, de eisdem loquens, inquit: *Horum memoria semper, ut dignum est, in Ecclesiis celebratur secundum integrum ordinem Sanctorum.* Et infra: *Bene ergo, et secundum voluntatem Dei eorum memoriam Sancti Patres celebrari mandaverunt sempiternam in Ecclesiis, velut pro Domino morientium, vel pro Judæis et Gentibus credituris, vel etiam pro ipsis parentibus, ut eis intercessio filiorum apud Deum plurimum profuisset.* Pluraque videri possunt in Cypriano, serm. de Stella Mag. et Innoc.

8. *Consuetudo celebrandi dies festos Martyrum ab Apostolis originem trahit.* — Præterea constat fuisse a temporibus Apostolorum Ec-

clesiæ consuetudinem, memoriam in sacrificio facere aliquorum Martyrum in particulari, et notare diem martyrii, ut singulis annis illud solemniter celebraretur, ut sumitur ex Cypriano, ep. 34 et 37, et Cyrillo Hierosol., catech. 5 mystagog.; Eusebio, lib. 4 Histor., c. 14, alias 15, ubi de Martyre Polycarpo peculiarem mentionem facit; et ex Tertulliano, lib. de Corona militis, c. 3, ubi hanc ponit inter traditiones non scriptas, quæ summam in Ecclesia auctoritatem habent, eamque confirmat Clemens Papa, lib. 8 Constit., c. 39. Non est ergo novum in Ecclesia colere Sanctos aliquos, quamvis eorum sanctitas et felicitas Scripturæ auctoritate probari non possit. Quod egregie confirmant verba Episcoporum Europæ, in ep. ad Leonem, et testificantur orationes, seu conciones, vel homiliæ antiquorum Patrum factæ in honorem et cultum plurium Sanctorum in particulari, in quibus sæpe de honore Sanctis debito egregie loquuntur. Ut sunt apud Gregorium Nazianz., oratio 18 in S. Cyprianum, et Orationes in laudem Basili, Athanasii; et apud Gregorium Nyssenum, oratio in Theodorum Martyrem, et similes sunt plures apud Ambrosium, Augustinum, Chrysostomum et alios, ut de S. Ignatio, Laurentio, Gervasio et Protasio, Philogono Maxime vero notanda sunt verba Chrysostomi, serm. in Juveninum et Maximum Martyres, tom. 3, quem sic inchoat: *Heri beatus Babylas cum tribus pueris nos hic congregabat, hodie vero pars Sanctorum militum in acie exercitum Christi ostendit, impar eorum est ætas, sed par fides, illi tempore superiores, isti recentiores, et cum tantus thesaurus sit Ecclesiæ novas et veteres habentis margaritas, sed una omnium est gratia.* Et infra: *Quod scientes, non aliter priscos, aliter recentiores colitis sanctos, sed eadem alacritate omnes. Non enim exploratis tempus, sed exquisitis fortitudinem, fidem, zelum fervidum, et eas virtutes, quas præ se ferunt Sancti, ob quorum honorem hodie convenimus.*

9. Desinat ergo rex despiciere Sanctos, quos novitios vocat, quia non antiquitas, sed vera sanctitas et felicitas eos tali cultu et honore dignos efficit. Neque timeat errare aut decipi, colendo ut sanctos, quos universa Ecclesia colit, quæ est columna et firmamentum veritatis; sed potius vereatur censuram ab Augustino datam, quam hoc nostro tempore præ oculis habendam, ac sæpius repetendam censeo. In epistola enim 18, c. 5, in tres ordines mores Ecclesiæ distinguens, in primo

ponit ea, *quæ divinæ Scripturæ præscribit auctoritas*, de quibus ait, *non esse dubitandum quin ita facere debeamus, ut legimus.* In tertio ponit ea, *quæ per loca et regiones variantur*, de quibus ait, in unaquaque provincia servandum esse, quod neque contra fidem, neque contra honestos mores fieri solet. In medio vero ordine ponit ea, *quæ toto orbe servat Ecclesia, de quibus, ait, disputare, quin ita faciendum sit, insolentissimæ insanie est.* Non sane alia ratione, nisi quia Catholica et universalis Ecclesia in his, quæ communi consensu approbat et observat, errare non sinitur a Spiritu Sancto, quem illi Christus peculiariter promisit, ut ab eo specialiter regatur. Ergo quando universa Ecclesia Catholica de alicujus Sancti felicitate non dubitat, et in illius cultu concordat, non licet viro Catholico et prudenti, *disputare quin ita faciendum sit.* Nam cum veritas et puritas non minus in cultu et recta existimatione Sanctorum, quam in cæteris moralibus rebus necessaria sit, sine ulla dubitatione cum Bernardo dicere potest et debet unusquisque Catholicus: *Ego quod ab Ecclesia accepi, securus et teneo, et trado, quod non scrupulosius fateor admiserim.* Loquitur ad Canonicos Lugdunenses de hac eadem materia colendi Sanctos, de qua tractamus.

10. *Qua auctoritate nitatur Ecclesia in colendis Sanctis.* — Quamobrem nihil ad causam refert, quod rex addit de nugis in actis et legendis Sanctorum conscriptis, nam sive illud verum sit, sive per exaggerationem dictum, cultus, quem Ecclesia præbet alicui Sancto in Scriptura non canonizato, non fundatur in quavis humana historia, etiam gravi, nedum suspectæ auctoritatis, sed fundatur vel in antiqua traditione, cum universali totius Ecclesiæ consensu, vel in authentica Pontificis declaratione, quam canonizationem vocamus, quæ tanto morum et miraculorum examine, et tam gravi inquisitione ac diligentia fit, ut ipsa per se posset moralem quamdam certitudinem ac securitatem conferre; adjuncta vero Spiritus Sancti assistentia et gubernatione, quam credimus esse a Christo promissam, fit certitudo longe major, quæ omne morale periculum, omnemque prudentem dubitationem excludit. Sine hac vero certitudine, nemo cogitur hominem vita functum colere. Si quis vero sua peculiari opinione aliquem esse sanctum credat, et privatim colat, non statim damnandus est, sed monendus, ut prudenter prius rem examinet, et pos-

tea debitam circumspectionem in modo colendi exhibeat. His enim observatis, non nocent veris fidelibus nugæ, si quæ forsitan essent in Sanctorum actis; quia si eas discernere valeant, non eis adhibebunt fidem; vel si in aliquo forte decipiantur, non perniciosus error, sed de rebus indifferentibus esse solet. Imo etiam in his magna cura et diligentia a Pastoribus Ecclesiæ adhibetur, ut Sanctorum historiæ, quam fieri possit, emendatæ, et ab erroribus purgatæ, per manus fidelium circumferantur. Audivimus autem circumferri in Anglia historias quasdam de gestis Sanctorum, non solum incertæ auctoritatis, sed etiam a fidei hostibus plerumque confictas, quibus deludi nolumus regiam credulitatem. Itaque regem monemus, qui tam religiose non patitur credulitatem suam his rebus deludi, longe majori cura ferre non debere, fidem suam tot Calvini, Lutheri, et Protestantium, non dicam nugis, sed perniciosissimis erroribus, in his, quæ ad salutem animæ necessaria sunt, corrumpi.

CAPUT IX.

DE SANCTORUM INVOCATIONE.

1. *Quibus conjecturis Sanctorum invocationem Jacobus rex despiciat.* — Quamvis rex hanc Sanctorum invocationem inter novitios et nuperos articulos Ecclesiæ Romanæ, ut ipse loquitur, numeret, ideoque illam simpliciter non approbet neque admittat, non tamen satis explicat in quo gradu, vel ob quam potissimum causam illam rejiciat. Interdum enim solum significat esse superfluam, aliamque viam, Deum per solum Christum invocandi, tutiorem, et ad salutem esse potiorem; interdum vero objiciendo indicat, hanc Sanctorum invocationem superstitiosam et prohibitam esse. Tria igitur a nobis breviter ostendenda. Primum, hunc morem non esse novum in Ecclesia Romana, sed antiquissimum, et perpetua traditione constantem in Ecclesia Catholica. Secundum, non esse inordinatum, sed pium et religiosum. Tertium, non esse minus tutum hac Sanctorum uti intercessione, sed tutius et utilius longe quam illa carere. Hæc igitur ostensuri, objectionibusque quas rex subinnuit, sumus satisfacturi.

2. *Antiquitas consuetudinis invocandi Sanctos ex Patribus deducitur.* — Antiquitatem ergo hujus consuetudinis orandi Sanctos vita functos, ostendunt imprimis testimonia Pa-

trum, quibus Sanctos esse colendos tradunt; nam simul etiam docent esse a nobis invocandos, et interdum hanc ipsam orationem in partem cultus et honoris Sanctorum ponunt; aliquando vero inter alias causas illius cultus assignant, quod cum Sancti de nostra salute sint solliciti, et pro nobis orent, justum est ut a nobis honorentur, vel e contrario dicunt honorari a nobis, ut suis orationibus nos adjuvent, ut ait Augustinus, 20 contra Faustum, c. 21; et fere idem habet 21 Civit., c. 27, in fine. Unde frequenter supponunt, vel aperte docent Patres, Sanctos in cœlo pro nobis apud Deum intercedere. Quod tradunt generatim, licet quasi aliud agentes, Cornelius Papa, epist. 1 ad omnes fideles; Analetus, ep. 3; Leo, serm. 2 Apost. Petr. et Paul., et serm. 1 et 4 de Jejunio Pentecost., et serm. 5 de Jejunio septimi mensis; Hilarius, in Psal. 24: *Montes in circuitu ejus*; Ambrosius, ep. 39 ad Horatian., et lib. 10 in Lucæ 21, parum a princ., et optime lib. de Viduis, post medium, et lib. 2 de Jacob et vita beat., c. 10; Gaudent., serm. de Petro et Paulo; August., lib. 2 Quæstionum in Exod., q. 108. Idem optime, Psal. 85, in fine: *Dominus Jesus Christus adhuc interpellat pro nobis. Omnes Martyres, qui cum illo sunt, interpellant pro nobis. Non transeunt interpellationes eorum, nisi cum transierit gemitus noster.* Et de S. Cypriano dixit, l. 7 de Bapt., c. 1: *Adjuvet nos orationibus suis.*

3. Sic etiam Hieronymus, contra Vigilantium fusius: *Si Apostoli (inquit) et Martyres adhuc in corpore constituti possunt orare pro ceteris, quando pro se adhuc debent esse solliciti, quanto magis post coronas, et victorias, et triumphos; quod late prosequitur. Unde ep. 25 ad Paulam super obitu Blesillæ filiæ: Pro te (inquit) Dominum rogat, mihique, ut de ejus mente securus sum, veniam impetrat peccatorum.* In quibus verbis Patrum duo consideranda sunt: unum est, Sanctos non solum in generali, sed etiam in particulari pro nobis nostrisque necessitatibus orare. Aliud est, ex eo quod Sancti pro nobis orent, optime colligi etiam posse a nobis honestissime orari, quia, cum illos oramus, maxime ab illis petimus ut pro nobis intercedant, nam sicut necessitates nostras cognoscunt, ut pro illis orent, ita etiam orationes audient, quas Deo repræsentent, et propter illas ad orandum pro nobis inclinentur. Unde idem Hieronymus, in Vita Hilarionis, in calce totius libri, commemorat devotionem ejusdam S. Constan-

tinæ, quæ solita erat pervigiles in sepulchro Hilarionis noctes ducere, et quasi cum presente ad adjuvandas orationes suas sermocinari. Cyprianus tandem, lib. de Mortalitate, in fine, de cœlesti patria loquens, dicit: *Magnus illic nos carorum numerus expectat, parentum, fratrum, filiorum, frequens nos et copiosa turba desiderat, jam de sua immortalitate securo, et adhuc de nostra salute sollicita.* Et in serm. de Stella et Magis, de SS. Innocentibus ait: *A cunabulis in cælum translati, facti sunt superni capitolii senatores et iudices, nonnullis veniam obtinentes immeritis.* Et epist. 57 ad Cornelium scribit: *Si quis hinc nostrum prior divinæ dignationis celeritate præcesserit, perseveret apud Dominum nostra dilectio, pro fratribus et sororibus nostris apud misericordiam Patris non cesset oratio.* In quibus verbis (ut egregie animadvertit Pamelius) aperte supponit Cyprianus, Sanctos cum Christo regnantes, sicut viventes, quos hic cognoverunt, eadem prosequuntur charitate, ita et pro illis orare. Eademque fidem ostendit Cyprianus in libro de Habitu Virginum, cum in ultimis verbis ad illas dicit: *Mementote tunc nostri, cum incipiet in vobis virginitas honorari.*

4. *Objectioni hæreticorum satisfacit Augustinus, ad Colos. 4.* — Apud D. Augustinum infinita sunt pro hujus veritatis antiquitate testimonia, ex quibus nonnulla annotabo. Unum est in tract. 1 super epist. 1 Joannis, circa illa verba: *Si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem Jesum Christum,* quæ in hac materia solent nobis objicere hæretici, et ipse quoque sibi objicit, dicens: *Sed dicit aliquis: Ergo Sancti non petunt pro nobis; ergo Episcopi, vel præpositi non petunt pro populo;* respondet autem: *Sed attendite Scripturas, et videte quia et præpositi commendant se populo, nam Apostolus dicit plebi: Orantes simul et pro nobis; orat Apostolus pro plebe, orat plebs pro Apostolo, oramus pro vobis, fratres, sed et vos orate pro nobis, invicem pro se omnia membra orent, caput pro omnibus interpellat, utique excellentiori modo, ut qui solus est propitiatio pro peccatis nostris, et per quem omnes alii orant, sive pro se, sive pro aliis intercedant. Nec refert quod Augustinus ibi de Sanctis hic viventibus loqui videtur, tum quia revera non restringit sermonem, sed de Sanctis absolute loquitur; tum etiam quia ratio, quam insinuat, dum ait: *Membra pro se invicem orent,* generalis est, quia non solum viatores inter se, sed etiam cum beatis*

unius sunt mystici corporis Christi membra; tum denique quia, excipiendo solum Christum tanquam singularem advocatum, generalem regulam de membris constituit, quod possint esse pro suis fratribus intercessores, si alii indigeant. Accedit, quod serm. 44 de Tempore, de Sanctis defunctis aperte loquitur, cum dicit: *Tunc pro nobis absque ulla dubitatione Sancti Martyres intercedunt, quando in nobis aliquid de suis virtutibus recognoscunt.* Et in quodam tractatu de expositione Symboli, qui olim erat sermo 181 de Tempore, et nunc in appendice positus est 59, qui a Lovaniensibus non est visus Augustini, sed sumptus ex Gregorii scriptis, mihi autem phrasim et doctrinam Augustini, magis quam Gregorii redolet, utcumque vero sit, saltem est certum esse magnæ auctoritatis, ibi ergo in cap. 13, *Sanctorum communionem,* ita explicat: *Id est, cum illis Sanctis, qui in hac, quam suscepimus, fide defuncti sunt, societate, et spei communionem teneamur. Si igitur cum Sanctis communionem in æterna vita habere volumus, de imitatione eorum cogitemus, debent enim in nobis recognoscere aliquid de suis virtutibus, ut pro nobis dignentur Domino supplicare.* In quibus duobus testimoniis supponit Augustinus aliud fundamentum hujus veritatis, nimirum, cognoscere Sanctos post hanc vitam actiones nostras, et juxta exigentiam illarum ad orandum pro nobis moveri, quod maxime per orationes et petitiones illis oblatas fieri potest. Sunt etiam alia loca, in quibus Augustinus non solum docendo, sed etiam orando hujus consuetudinis antiquitatem ostendit; ut in libro septimo de Baptismo, cap. primo, cum de B. Cypriano dixisset: *Jam corpore, quod corrumpitur, non aggravante, animam ipsam perspicere veritatem,* subdit: *Adjuvet nos orationibus suis in istius carnis mortalitate tanquam in caliginosa nube laborantes, ut donante Domino, quantum possumus, opera ejus imitemur.* Præsertim vero videri apud ipsum possunt c. 24 et 40 Meditationum, ubi ad omnes Sanctos in generali, et ad plures in particulari devotissime orat. Et quamvis in ejus verbis multa notari possint, quibus et ratio et fructus orationum ad Sanctos declaratur, illa tamen ad prolixitatem vitandam missa facio, ut pauca quædam ex Græcis Patribus adjungam.

5. Inter quos Chrysostomus sæpissime Sanctorum pro nobis orationes commendat, simul requirens cooperationem nostram per illorum imitationem, ut hom. 79 ad Populum,

in fine, et in quodam sermone secundo contra desperationem, et super Psalm. 48, circa illa verba: *Frater non redimet, redimet homo,* ubi interrogat: *Quid ergo? suntne supercaneæ Sanctorum preces? Nequaquam, sed magnas etiam vires habent, quando tu quoque eis auxilium tuleris.* Quæ verba posset quis restringere ad Sanctos hic viventes, verum et Chrysostomus simpliciter loquitur, et ratio eadem est, ut jam dicam. Eodemque modo loquitur homilia 5 in Matthæ. Præcipue vero notandus est locus in orat. 8 ex decem nuper translatis, circa finem, ubi hæc habet verba: *Habemus Dominam nostram S. Mariam, Dei genitricem, sed et Apostolorum precibus opus est. Dicamus et nos Paulo, quemadmodum et prisci illi: Cum in Macedoniam pertransieris, nobis auxiliare.* In quibus verbis obiter adverto, sentire Chrysostomum, ita nos posse nunc loqui cum Paulo, sicut cum eodem hic vivente alii loquebantur. Et subjungit: *Rogemus, ut dixi, S. gloriosam Virginem, et Dei genitricem Mariam, rogemus Sanctos, et præclaros Apostolos, rogemus Sanctos Martyres.* Et infra eleganter docet, non esse expectandum necessitatis tempus ad colendos et nobis conciliandos Sanctos, sed honore et imitatione præveniendos esse, quod humanis etiam exemplis aptissime declarat, et concludit: *Simus itaque Martyrum amici, non ob necessitatem, sed dilectionem; ante tempestatem, ut tempestatibus afflicti, in tempestate vero, ut serenitatem inveniamus.*

6. Similia multa sumi possunt ex Basilio, hom. 20, quæ est de Sanctis quadraginta Martyribus, ubi inter alia ait: *Paratum est hic Christianis auxilium. Sæpe laborastis, ut unum pro vobis orantem inveniretis: quadraginta sunt hi, unam orationis emittentes vocem; ubi enim sunt duo vel tres in nomine Domini congregati, ibi est Deus; ubi vero quadraginta fuerint, quis dubitet Deum esse præsentem? Qui aliqua premitur angustia, ad hos confugiat; qui rursus lætatur, hos oret, ille ut a malis liberetur, hic ut duret in rebus lætis.* Cyrillus etiam Hierosol., Catech. 5 mystag.: *In sacrificio (inquit) incruento mentionem facimus Prophetarum, Apostolorum et Martyrum, ut Deus orationibus illorum et deprecationibus suscipiat preces nostras.* Cyrillus item Alexandrinus, lib. 12 Thesauri, c. 10, exponens illud 1 ad Timoth. 2: *Unus Deus et unus mediator hominum Jesus Christus,* dicit, Christum esse unicum mediatorem naturaliter et substantialiter, nam aliter, ait, quomodo unum

mediatorem Christum Paulus dixisset? multi enim Sanctorum mediationis ministerio usi sunt. Et adducit in exemplum Paulum et Moysen, quorum ministerium fuit alterius rationis, præter orationem; addit vero Jeremiam: *Præcipue* (inquit) *quando clamabat ad Deum: Recordare, quod steterim in conspectu tuo, ut loquerer pro eis bonum.* Et sic etiam ait alios Apostolos et Prophetas fuisse mediatores. Et quamvis de illis hic viventibus loqui videatur, non tamen solummodo; nam de eodem Jeremia jam defuncto dixit Onias, jam etiam defunctus: *Hic est fratrum amator, et populi Israel; hic est, qui multum orat pro populo, et universa sancta civitate Jeremias, Propheta Dei.* 2 Machab. 15. Et de eodem Onia dicitur, visum esse manus extendentem, et pro populo orantem. Atque ita illo testimonio ad hanc veritatem confirmandam utitur Eusebius, libr. 12 de Præparat. Evang., c. 1.

7. *Ante adventum Domini, Sancti non invocabantur, et cur.* — Sed oportet advertere, licet ante Christi adventum Sancti defuncti orarent pro vivis, non tamen legi viventes homines ad defunctos eo tempore orasse, sed ad Deum, ut orationem mortuorum audiret, ut dicitur Baruch, cap. tertio, quia tunc Sancti defuncti non videbant Deum, et ita non poterant cognoscere viventium orationes, nisi fortasse ex speciali privilegio. Nunc autem in statu felicitatis constituti merito orantur, quia ratione sui status omnia, quæ ad ipsos pertinent, cognoscunt. Nam, ut dixit Gregorius, *quid non vident, qui videntem omnia vident?* Unde Apocalypsis cap. 5, viginti quatuor seniores offerebant Deo orationes Sanctorum, quod facere nequiquam possent, nisi illas cognoscerent. Et ideo etiam Angeli Sancti semper potuerunt, non solum orare pro hominibus, sed etiam orari ab hominibus, quia semper viderunt Deum, et ita etiam orationes hominum, quantumvis occultas, semper cognoscere potuerunt, ut sumitur ex Tobia 12, Danielis 10, Zachariae 1, et Apocalypsis 8.

8. Hoc denique confirmant antiqui Patres in concionibus seu homiliis, vel etiam in historiis de Sanctis; nam sæpissime inter concionandum, aut scribendum, vel orationes fundunt ad Sanctos, quos laudant, vel populum ad illos orandos exhortantur, vel interdum scribunt, Sanctos ipsos hic degentes suas orationes post suum obitum promississe. Ita videre licet ex Sanctis citatis in Ambrosio, precatone secunda ante Missam; et Chrysos-

tomo, loco citato, cap. præcedenti, de Beatissima Virgine; Basilio, dicta Homilia 20; et Nysseno, Orat. in Theodorum Martyrum; Ephrem, dicta Orat. de Laudibus Virginis; Nazianzeno, Orat. 18 in Cyprian., 20 in Basilium, et idem sentit Orat. 24, loquens de Athanasio. Est etiam optima oratio apud Victorem Uticensem, lib. 3 de Persecutione Vandalic.: *Deprecamini, Patriarchæ, orate, Sancti Prophetæ; estote Apostoli suffragatores, præcipue tu Petre beate, tu Sancte Paule, gentium magister, universimque ingemiscite Sancti pro nobis Apostoli. Prostrati rogamus, ut non spernatis vestros miseros peccatores.*

9. Eusebius etiam, lib. 6 Hist., cap. 4, alias 5, de virgine Potamiæna ad martyrium eunte refert, quemdam Basilidem, unum ex satellitibus, qui eam humanius tractaverat, bono animo esse, jussisse: *Nam (ait) se simul ac abiret e vita, a Domino suo veniam et gratiam pro eo efflagitaturam;* et l. 8, c. 17, de Theodosia virgine refert, accessisse ad quosdam Sanctos Confessores, qui vincti considerant ante tribunal tyranni, *eos obsecraturam, ut cum essent apud Dominum, illius recordarentur,* et ea occasione martyrium subiisse. Denique Augustinus, l. 22 de Civit., c. 8, de Petronia et Palladia, et aliis narrat, per orationes ad sepulchra martyrum, et per eorum intercessionem salutem miraculose impetrasse. Et similia attingemus in puncto sequenti; et alia multa leguntur apud antiquos Patres, quæ ipsi tanquam vera et sibi nota referunt, et ideo a nullo prudente possunt nugæ reputari, sed fide humana dignissima existimari, ex quibus aliqua in sequenti puncto referemus. Accedit, quod caput est, Patres, qui hæc referunt, certissime credidisse, illum modum orandi, impetrandi et faciendi miracula, esse honestissimum, et frequenter in Ecclesia Catholica usitatum.

10. Ex his manifestum relinquatur, fidem de intercessionibus Sanctorum, et morem illos invocandi ad illas petendas, non esse res novas, sed antiquissimas in Ecclesia Catholica, quod primo loco probandum proposuimus. Inde vero sufficienti etiam auctoritate probatum relinquatur, quod secundo loco polliciti sumus, hunc ritum orandi Sanctos nec superstitiosum, nec malum esse, sed sanctum, et Deo gratum. Quis enim credat potius Lutheri, Calvini, et similibus Novatoribus Sanctorum orationes improbantibus, et in hac parte antiquos hæreticos, Vigilantium, Constantinum Copronymum, et alios similes

sectantibus, quam Augustino, Hieronymo, Ambrosio, Basilio, Nazianzeno, Chrysostomo, et aliis similibus Patribus verbo et exemplo suo hanc orationem approbantibus; imo etiam referentibus, Deum magnis miraculis, quæ Christus inter potissima signa suæ Ecclesiæ posuit, illam approbasse et confirmasse? Talis autem est hæc veritas, ut non solum auctoritate credi, sed etiam ratione convinci possit apud eos, qui aliqua fundamenta, seu principia nostræ fidei non inficiantur.

11. *Oratio unius pro alio grata Deo est.* — Unum enim ex principiis, etiam in ipsa Scriptura contentis, est, sanctum esse et Deo placitum, ut unus pro alio apud Deum intercedat, orando. Paulus enim, 1 ad Timot. 2, obsecrat orationes fieri pro regibus, principibus, etc.; et ad Ephes. 6, præcipit orare pro omnibus Sanctis, id est, fidelibus; et Jacobus, c. 5, dicit: *Orate pro invicem, ut salvemini, multum enim valet deprecatio justis assidua.* Quod confirmat exemplo Eliæ, 3 Regum 17. Idemque exemplo suo nos docuit primitiva Ecclesia, cum ad Deum pro Petro orabat, Actorum 2; imo et Christus Dominus exemplo suo idem ostendit Joan. 7, et Luc. 22 et 23. Hinc ergo manifeste colligimus sanctum esse, et Christo placitum, ut homines, qui cum ipso regnant, pro peregrinantibus hominibus apud ipsum intercedant, quia in utrisque, scilicet, viatoribus et beatis, opus est ejusdem honestatis et religionis respectu Dei, et charitatis respectu eorum pro quibus oratur; neque fingi potest ratio ob quam hæc ratio in homine vivente in corpore mortali admittatur, et non in spiritu glorioso Deo magis grato, nam hæc intercessio non est beatorum statui incongrua, sed maxime decens et accommodata. Et ideo Scriptura sacra hanc etiam orationem commendat, tam in Angelis beatis, quam in animabus sanctis vel gloriosis, vel nondum etiam gloriam assecutis, ut ex libris Machabæorum et Apocalypsis, Tobia et Danielis supra probavimus.

12. *Rogare aliquem ut pro se oret, sanctum est.* — Aliud principium fidei est, sanctum, et Christo proinde gratum esse, unum hominem ab alio petere, ut pro se oret rem licitam, et cum aliis conditionibus ad honestam orationem requisitis. Hoc certe naturali ratione evidens est, quia qui ab alio petit ut pro se oret, ab illo actum licitum postulat, qui et in gloriam Dei per se cedit, et utriusque, scilicet, petenti, et a quo petitur, potest esse utilis; cur ergo illa petitio non erit honestis-

sima? Deinde recte fecit serenissimus Jacobus, monendo fideles ut pro se invicem orarent, et sanctissime præcepit Paulus vigilare in obsecratione pro omnibus Sanctis, ad Ephes. 6, ubi etiam addidit: *Et pro me ut detur mihi sermo,* etc., et ad Colossenses, capite quarto: *Orationi instate, vigilantes in ea in gratiarum actione, orantes simul et pro nobis, ut Deus aperiat nobis ostium,* etc. Et similia habet 2 ad Thessal. 3; ergo similiter licitum est cuicumque viatori ab alio fidei petere ut pro se oret; non enim magis est nobis hoc prohibitum, quam Paulo, neque nos minus indigere possumus orationibus aliorum, quam Paulus.

13. *A paritate rationis concluditur, licitum esse Sanctos vita functos orare.* — Ex his ergo principiis evidenter colligimus, sanctum, et Deo gratum esse, rogare homines vita functos, quos Sanctos et jam beatos esse credimus, ut pro nobis orent. Probatur illatio, quia nulla ratio vel occasio malitiæ vel inordinationis in hoc actu cogitari potest, magis quam in ea petitione, quæ fit ab homine nobiscum vivente; nam differentia, quæ ab adversariis cogitari potest, tantum in fidei defectu potest esse fundata. Vel enim credunt homines justos ex hac vita decedentes non videre Deum, nec fieri beatos usque ad mundi finem; at hoc tam contra fidem catholicam est, quam contra id, quod ut plurimum a Protestantibus Anglis est receptum. Vel forte timent ne justis et felicibus non sint illi, quos oramus, et hæc hæsitatio respectu eorum Sanctorum, quos universa veneratur Ecclesia, etiam est contra fidei integritatem, ut ostendimus. Vel denique timent ne homines mortui, etiamsi felices sint, nostras orationes non audiant, et hoc etiam est contra sanam doctrinam satis ab Ecclesia approbatam. Præterquam quod talis suspicio vel metus nullum habet verisimile fundamentum, quia Deo facillimum est hanc cognitionem Sanctis secum regnantibus præbere, estque valde consentaneum providentiæ ipsius Dei, ut illam præbeat, tum ad explendum justum illorum desiderium; tum quia et eorum statui et nostro est maxime consentaneum, ut spiritualement aliquam communicationem inter nos habere possimus, cum simus membra ejusdem corporis, cujus caput est Christus, ut sumitur ex Paulo, ad Ephes. 1 et 4.

14. *Invocatio Sanctorum nec mala est, nec prohibita.* — Ex his ergo tandem ita concludimus, orare et invocare Sanctos cum Christo